

جمهوری اسلامی ایران

فرهنگستان زبان و ادب فارسی

مصوبات گروه مهندسی پلیمر (بسیار)، شاخه علوم و
فناوری رنگ

۱۳۸۵-۱۳۸۷

مقدمه

گروه واژه‌گزینی فرهنگستان زبان و ادب فارسی، به دنبال تشکیل فرهنگستان در سال ۱۳۶۹ و با توجه به اهداف فرهنگستان مبنی بر "حفظ قوت و اصالت زبان فارسی" و "پروردن زبانی مهذب و رسا برای بیان اندیشه‌های علمی و ادبی" (اساسنامه فرهنگستان، ماده ۱) تشکیل شد. در آغاز فعالیت، استخراج و بررسی واژه‌های بیگانه رایج در زبان عموم مردم و معادل‌یابی برای آنها سرلوحه کار قرار گرفت و از سال ۱۳۷۶، با دعوت فرهنگستان از فرهنگستان‌های دیگر و مراکز علمی و پژوهشی، کار واژه‌گزینی در حوزه‌های علوم و فناوری آغاز شد و در حال حاضر نزدیک به پنجاه گروه واژه‌گزینی و شورای هماهنگی زیر نظر گروه واژه‌گزینی فعالیت می‌کنند.

گروه واژه‌گزینی مهندسی پلیمر، شاخه علوم و فناوری رنگ در سال ۱۳۸۴ به گروه‌های واژه‌گزینی فرهنگستان پیوست. اکثر اعضای این گروه در طول هفت سال پیش از تشکیل گروه در فرهنگستان، به دلیل علاقه به زبان فارسی و با درک نیاز جامعه علمی به متون فارسی روان و رسا در این حوزه تخصصی، به کار واژه‌گزینی پرداخته بودند و با حضور در دوره‌های آموزشی و گردهمایی‌های تخصصی واژه‌گزینی فرهنگستان، با ضوابط و روش کار آشنا شده بودند. اعضای گروه عبارت بودند از: خانم دکتر زهرا رنجبر (دکترای مهندسی پلیمر - شاخه رنگ؛ عضو هیئت علمی و مدیر گروه پوشش‌های سطح پژوهشگاه علوم و فناوری رنگ) و آقایان دکتر علی جان‌نثاری (دکترای مهندسی پلیمر - شاخه رنگ؛ عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فناوری رنگ و مدیر گروه رزین)، دکتر سعید رستگار (دکترای مهندسی پلیمر - شاخه رنگ و مدیر فنی شرکت فرایند رنگ خودرو)، دکتر نادر طاهری (دکترای مهندسی پلیمر، عضو هیئت علمی دانشکده شیمی دانشگاه تهران) و دکتر علی عباسیان (دکترای مهندسی پلیمر و رئیس گروه؛ عضو گروه‌های واژه‌گزینی شیمی، مهندسی شیمی، مهندسی پلیمر - شاخه تایلر فرهنگستان و عضو هیئت علمی گروه پلیمر دانشگاه آزاد، واحد علوم و تحقیقات). آقای مهندس تیمان کامران (کارشناس ارشد مهندسی پلیمر - شاخه رنگ؛ مدیر فنی شرکت رزین‌فام) نیز در بررسی و معادل‌یابی نخستین مجموعه‌واژه‌های مصوب گروه به مدت یک‌سال همکاری کردند. در مدت فعالیت گروه، به پیشنهاد اعضا و موافقت فرهنگستان، تعدادی از متخصصان داخل و خارج از فرهنگستان نیز به جلسات دعوت شدند تا با استفاده از دانش و اطلاعات

تخصصی ایشان، کار با دقت بیشتری انجام شود. صاحب نظرانی که به این ترتیب با گروه همکاری کردند عبارت بودند از: آقایان دکتر فرزین ذکایی (عضو هیئت علمی دانشکده مهندسی شیمی، دانشگاه صنعتی امیرکبیر)، دکتر کمال الدین قرنجیک (عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فناوری رنگ)، دکتر محمد کریمی (عضو هیئت علمی دانشکده مهندسی نساجی دانشگاه صنعتی امیرکبیر)، دکتر عزالدین مهاجرانی (عضو گروه واژه‌گزینی فیزیک و عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر محسن محسنی (عضو هیئت علمی دانشکده مهندسی پلیمر، دانشگاه صنعتی امیرکبیر).

گروه مهندسی پلیمر، شاخه علوم و فناوری رنگ، با برگزاری ۱۱۷ جلسه در فرهنگستان، بیش از ۶۰۰ واژه بیگانه تخصصی را گردآوری و بررسی و معادل‌یابی کرد. بخشی از این مجموعه به دلایل مختلف، از جمله اولویت بررسی در حوزه‌های علمی پایه و ایجاد هماهنگی بیشتر با حوزه‌های دیگر، پس از بررسی‌های اولیه کنار گذاشته شد و بقیه واژه‌ها به تدریج، پس از جمع‌آوری اطلاعات تخصصی علمی و واژه‌شناختی و مطالعه همه‌جانبه و سرانجام انتخاب معادل، به گروه واژه‌گزینی فرهنگستان عرضه شد تا با طی مراحل چندگانه بررسی در گروه واژه‌گزینی، برای عرضه به شورای واژه‌گزینی فرهنگستان آماده شود. بر اساس شیوه کار در جلسات شورای واژه‌گزینی فرهنگستان، که اعضای آن از صاحب نظران و برگزیدگان حوزه‌های زبان‌شناسی و واژه‌گزینی هستند، معمولاً چند تن از اعضای گروه واژه‌گزینی تخصصی نیز حضور می‌یابند تا دلایل خود را برای بررسی و انتخاب معادل اعلام کنند و نیز پاسخ‌گوی پرسش‌های اعضای شورا باشند. گروه مهندسی پلیمر، شاخه علوم و فناوری رنگ نیز پس از طی این مراحل توانست در طول ۴۴ ماه فعالیت در فرهنگستان، نزدیک به ۳۰۰ واژه را به تصویب شورای واژه‌گزینی برساند. در فهرستی که در ادامه آمده است، ۲۵۳ واژه مصوب فرهنگستان ذکر شده و بخش پایانی آن که شامل ۴۵ واژه است، پس از تصویب، اعلام خواهد شد. تعریف واژه‌ها در کتابچه‌های ویژه واژه‌های مصوب این گروه و نیز در مجموعه مصوبات فرهنگستان، که سالانه با نام **فرهنگ واژه‌های مصوب** منتشر می‌شود، آمده است.

مصوبات فرهنگستان به همه مؤسسات و سازمان‌های دولتی ابلاغ می‌شود تا برای مدت سه سال آنها را در مکاتبات و نشریات خود به کار برند و در این مدت، تمامی صاحب نظران و متخصصان و اهل علم و ادب می‌توانند نظرها و پیشنهادهای خود را درباره این واژه‌ها به اطلاع گروه واژه‌گزینی برسانند. در پایان مدت

تعیین شده، نظرهای رسیده بررسی خواهد شد و در صورت لزوم، معادل انتخاب شده، تغییر خواهد کرد. سپس معادلها برای تصویب نهایی و همیشگی به شورای فرهنگستان عرضه می شود. حاصل کار این گروه معادلیابی برای واژه های کاربرد این حوزه، بر مبنای اولویت های مورد نظر فرهنگستان بوده است و در نتیجه، از مهر ماه سال ۱۳۸۸ کار خود را متوقف کرده تا گروه مهندسی پلیمر (بسپار) فرهنگستان به بررسی سایر واژه های مهم حوزه پلیمر در شاخه هایی غیر از رنگ پردازد. نتایج این کار نیز، که در بسیاری از موارد در حوزه رنگ هم کاربرد خواهد داشت، در آینده منتشر خواهد شد.

جمهوری اسلامی ایران

فرهنگستان زبان ادب فارسی

واژه بیگانه	واژه مصوب [حوزه اشتراک]
1. achromatic perceived colour syn.achromatic colour	رنگ بی فام
2. achromatic stimulus	محرک بی فام
3. acid dye	رزانه اسیدی
4. acid-resistant paint	پوشرنگ مقاوم به اسید
5. additive colour mixture	مخلوط افزایشی رنگ
6. aerosol paint	پوشرنگ هواسئلی
7. air drying 1	هواخشکانی
8. air drying 2	هواخشکش
9. air drying paints	پوشرنگ‌های هواخشک
10. algicidal paint	پوشرنگ جلبک‌کش
11. alkali-resistant paint	پوشرنگ مقاوم به قلیا
12. antistaining properties	خواص ضد لک [بسپار]
13. aqueous dispersion	پراکنه آبی
14. auxochrome	رنگ یار
15. bactericidal paint	پوشرنگ باکتری‌کش
16. baking syn.stoving	کوره‌پزی
17. baking schedule	جدول کوره‌پزی
18. baking time	زمان کوره‌پزی

جمهوری اسلامی ایران

فهرست نام‌ها و ابجد فارسی

واژه بیگانه	واژه مصوب [حوزه اشتراک]
19. ballotini syn.glass beads, glass balls, glass ballotini, balls of glass	گویچه، گویچه شیشه‌ای [بسپار]
20. barrier coat syn.block coat	سدپوشه
21. base coat	بن پوشه
22. basic dye	رزانه بازی
23. binder	پیونده
24. binder demand	پیونده خوری
25. black varnish	ورنی سیاه
26. blown castor oil	روغن کرچک دم پرورد
27. blown oil	روغن دم پرورد
28. bodied oil	روغن پرورده
29. boiled oil	روغن پخته
30. bond coat	پیوند پوشه ۱
31. bronze paste	خمیر مفرغی، خمیر برنزی
32. bronzing	مفرغ‌نمایی، برنز‌نمایی
33. bronzing lacquer	لاک مفرغ‌نما، لاک برنز‌نما
34. cement paint	پوش‌رنگ سیمانی
35. chemical conversion coating	پوشش تبدیلی شیمیایی
36. chipping 1	تراشه‌پرانی
37. chipping 2	تراشه‌پری

جمهوری اسلامی ایران

فرهنگستان زبان و ادب فارسی

واژه بیگانه	واژه مصوب [حوزه اشتراک]
38. chip resistance	مقاومت در برابر تراشه‌پری
39. chromatic aberration	ابیراهی فامی
40. chromatic adaptation	سازگاری رنگی
41. chromatic attributes	خصیصه‌های فام‌نابی
42. chromaticity	فام‌نابی
43. chromaticity coordinates	مختصات فام‌نابی
44. chromaticity diagram	نمودار فام‌نابی
syn.chromatic diagram	
45. chromatic perceived colour	رنگ فام‌دار
syn.chromatic colour	
46. chromatic stimulus	محرک فام‌دار
47. chromogen	رنگ‌زا
48. chromophore	رنگ‌ساز
49. clear coat	شفاف‌پوشه
50. coat	پوشه
51. coated paper	کاغذ پوشش‌دار
52. coater	پوشانه
53. coating 1	پوشانش، پوشش‌دهی
54. coating 2	پوشش
55. coating system	سامانه پوششی

جمهوری اسلامی ایران

فهرست زبان ادب فارسی

واژه بیگانه	واژه مصوب [حوزه اشتراک]
56. coil coating	کلاف پوشانی
57. colo(u)r	رنگ
58. colourant	رنگ بخش
59. colourant mixture	مخلوط رنگ بخش ها
60. colouration 1 syn.colourization, colouring	رنگ بخشی، رنگش
61. colouration 2	رنگ بندی
62. colour attribute	خصیصه رنگ
63. colourimeter syn.chromometer, tintometer	رنگ سنج
64. colourimetry	رنگ سنجی
65. colourist	رنگ شناس
66. colour space	فضا رنگ
67. colour stimulus	محرک رنگی
68. compatibility	سازگاری
69. conducting paint	پوشش رسانا
70. conversion coating	پوشش تبدیلی
71. convertible coating material	ماده پوششی تبدیل پذیر
72. critical pigment volume concentration	غلظت حجمی بحرانی رنگدانه
73. cure cycle	چرخه پخت

جمهوری اسلامی ایران

فهرستان زبان ادب فارسی

واژه بیگانه	واژه مصوب [حوزه اشتراک]
74. cure time	زمان پخت
75. curing	پخت
76. curing agent	عامل پخت
77. curtain coating	پوشانش پرده‌ای
78. decolourant	رنگ‌بر
79. decolouration	رنگ‌بری، وارنگش
80. depth of shade	عمق فام‌سایه
81. dip coat	پوشه غرقه‌ای
82. dip coating syn.dipping	پوشانش غرقه‌ای
83. discolouration	دگررنگش
84. disperse phase syn.dispersed phase	فاز پراکنده
85. dispersing agent syn.dispersant	عامل پراکنش، پراکنش‌یار
86. dispersion 1	پراکنه
87. dispersion 2 syn. dispersing	پراکنش
88. dispersion resin	رزین پراکنه‌ای
89. drier 1/ dryer	خشک‌کن ۱
90. drier 2 syn.siccative	خشک‌کن ۲

جمهوری اسلامی ایران

فرهنگستان زبان ادب فارسی

واژه بیگانه	واژه مصوب [حوزه اشتراک]
91. dry dust free	خشکی گردنچسب
92. dry-hard	خشک کامل
93. dry-hard time	زمان خشکی کامل
94. drying 1	خشکانش، خشک کردن
95. drying 2	خشکش، خشک شدن [بسیار]
96. drying oil	روغن خشک شونده
97. drying time	زمان خشک شدن
98. dry- through	خشک عمقی
99. dry through time	زمان خشکی عمقی
100. dry-to-sand	خشک سنباده خور
101. dry-to-sand time	زمان سنباده خوری، زمان خشکی سنباده خور
102. dry to touch	خشکی تماسی
103. dry to touch time	زمان خشکی تماسی
104. dullness 1	مرده بودن، مردگی
105. dullness 2	رنگ مردگی
106. dust	گرد ۱ [بسیار]
107. dust-dry syn.dust-free	خشک گردنچسب
108. dust-free time	زمان گردنچسبی، زمان خشکی گردنچسب

جمهوری اسلامی ایران

فرهنگستان زبان ادب فارسی

واژه بیگانه	واژه مصوب [حوزه اشتراک]
109. dusting	گردزنی [بسپار < لاستیک]
110. dusting agent	گرد ۲ [بسپار < لاستیک]
111. dusting oil	روغن گردزنی
112. dye syn. dyestuff	رَزانه، ماده رنگری
113. dyeing	رنگری، رزش
114. dyeing auxiliaries syn. dyeing assistants	رزش یار، مواد تعاونی
115. electrochromism	الکترورنگی [بسپار]
116. electron beam curing	الکترون پزی
117. enamel	لعاب
118. enamel paint	پوش رنگ لعابی
119. felting down	نمدسابی
120. flake pigment	رنگدانه پرکی
121. flat enamel	لعاب مات
122. flat lacquer	لاک مات
123. flat varnish syn. matte varnish	ورنی مات
124. flatting agent	مات کننده
125. flatting down syn. rubbing down	ساییدن
126. flatting oil	روغن مات کننده
127. flatting varnish syn. rubbing varnish, polishing varnish	ورنی ساب خور

جمهوری اسلامی ایران

فرهنگستان زبان ادب فارسی

واژه بیگانه	واژه مصوب [حوزه اشتراک]
128. force(d) drying 1	وادرخشکانی
129. force(d) drying 2	وادرخشکش
130. forced drying temperature	دمای وادرخشکانی
131. full gloss	تمام براق
132. fungicidal paint	پوشرنگ قارچ‌کش
133. glass flakes syn. flake glass	پرک شیشه‌ای [بسپار]
134. gloss 1	براق ۱
135. gloss 2 syn. luster 2	براقیت
136. gloss measurement scales	مقیاس‌های اندازه‌گیری براقیت
137. gloss retention	حفظ براقیت
138. glossiness	براقی
139. glossmeter syn. Glossimeter	براقیت‌سنج
140. glossy	براق ۲
141. gold lacquer	لاک طلائی
142. hard dry film	فیلم خشک کامل
143. heat bodied oil	روغن گرم‌پرورد
144. heat-resistant paint	پوشرنگ مقاوم به گرما
145. high gloss	فرا براق
146. high semigloss	فرانیم براق

جمهوری اسلامی ایران

فهنستان زبان ادب فارسی

واژه بیگانه	واژه مصوب [حوزه اشتراک]
147. hue syn. shade 3	فام
148. incompatibility	ناسازگاری
149. intermediate coat	میان پوشه
150. ionochromism	یون رنگی [بسپار]
151. lacquer	لاک
152. lake syn. colour lake, lake colour	رزدانه
153. lake dyes	رزدانه‌های رزدانه‌ای
154. lightness syn. value	روشنی
155. long oil	پرروغن
156. low semigloss	فرونیم براق
157. luster 1	جلا
158. lustering	جلادهی
159. lusterless paint	پوش رنگ بی جلا
160. mass colouring techniques	رنگ‌بخشی توده‌ای، رنگش توده‌ای
161. matte syn. flat	مات
162. medium oil	میان روغن
163. mist coat	سایه پوشه
164. moisture curing	رطوبت‌پزی

جمهوری اسلامی ایران

فهرست نام‌ها و ابواب فارسی

واژه بیگانه	واژه مصوب [حوزه اشتراک]
165. multicolour paint	پوشرنگ چندرنگ
166. non-aqueous dispersion	پراکنه غیرآبی
167. non-convertible coating material	ماده پوششی تبدیل‌ناپذیر
168. nondrying coating	پوشش خشک‌ناشونده
169. nondrying oil syn. fixed oil	روغن خشک‌ناشونده
170. nonstaining antioxidant	پاداکسنده غیرلکه‌زا [بسپار < لاستیک]
171. oil length syn. oil content	محتوای روغن
172. oil paint	پوشرنگ روغن پایه
173. oil stain	رنگانه روغن پایه
174. oil varnish syn. oleoresinous vehicle	روغن جلا
175. one-coat paint	پوشرنگ تک پوشه
176. overbaking	بیش‌پزی کوره‌ای
177. overcoating	فراپوشانی [بسپار < پلاستیک]
178. overcure	بیش‌پختگی
179. paint	پوشرنگ
180. paint remover syn. stripper	پوشرنگ‌زدا
181. pearlescent pigment syn. nacreous pigment, pearl-essence pigment	رنگدانه صدفی
182. photochromic lens	عدسی نوررنگ
183. photochromism	نوررنگی [بسپار]

جمهوری اسلامی ایران

فهرست نام‌ها و عبارات فارسی

واژه بیگانه	واژه مصوب [حوزه اشتراک]
184. photocurable coating	پوشش نورپز
185. pigment	رنگدانه
186. pigment binder ratio abbr. PBR syn. binder ratio	نسبت رنگدانه به پیونده
187. pigment chip	تراشه رنگدانه‌ای
188. pigment volume concentration abbr. PVC	غلظت حجمی رنگدانه
189. postcuring	پس‌پزی، پخت تکمیلی
190. powder coatings 1 syn. powder coating material, coating powders	پودر پوشانش
191. powder coatings 2	پوشانش پودری
192. powdered plastic	پلاستیک پودری [بسپار]
193. powder moulding	قالب‌گیری پودر [بسپار]
194. pressure dyeing	رنگرزی فشاری، رزش فشاری
195. priming coat	آسترپوشه
196. radiation curing	تابش‌پزی
197. rate of dyeing	سرعت رنگرزی، سرعت رزش
198. roller coating	پوشانش غلتکی
199. sanding	سنباده‌زنی
200. sandpaper	کاغذ سنباده [بسپار، متالورژی]
201. saturated colour	رنگ خالص

جمهوری اسلامی ایران

فرهنگستان زبان ادب فارسی

واژه بیگانه	واژه مصوب [حوزه اشتراک]
202. saturation syn.colour saturation, purity	خلوص، نابی
203. saturation scale	مقیاس خلوص
204. scuffing	پوست زنی
205. self curing	خودپزش
206. semicure	نیم پزی
207. semidrying oil	روغن نیمه خشک شونده
208. semigloss	نیم براق
209. shade 1	سایه، فام سایه
210. shade 2 syn.shading	سایه آمیزی
211. short oil	کم روغن
212. sinter coating	پوشانش تفعجوش
213. skin colouring	رنگ بخشی سطحی، رنگش سطحی
214. solvatochromism	حلال رنگی [بسپار]
215. spirit lacquer syn.spirit varnish	لاک الکل
216. spirit soluble resin	رزین الکلی
217. spirit stain	رنگانه الکل پایه
218. stain 1	رنگانه ۱
219. stain 2	لک، لکه [بسپار]

جمهوری اسلامی ایران

فرهنگستان زبان و ادب فارسی

واژه بیگانه	واژه مصوب [حوزه اشتراک]
220. staining 1	رنگانه‌زنی
221. staining 2	لک‌شدگی [بسپار]
222. staining 3	لکه‌زایی [بسپار] < لاستیک
223. staining agent	رنگانه ۲
224. staining antioxidant	پاداکنسندۀ لکه‌زا [بسپار] < لاستیک
225. stain resistance	مقاومت در برابر لک‌شدگی [بسپار]
226. standard depth of shade	عمق استاندارد فام‌سایه
227. stand oil	روغن ماندپرورد
228. sulphur dyes	رزانه‌های گوگردی
229. temporary coating syn. strippable coating, temporary protective strippable coating	پوشش موقت
230. thermochromism	گرمارنگی [بسپار]
231. tie coat	پیوندپوشه ۲
232. tie-layer	پیوندلایه
233. tint	رنگ‌آمیزه، سفیدآمیزخت
234. tintability syn.colour acceptance	قابلیت رنگ‌آمیزی
235. tint base paint	پوش‌رنگ پایه رنگ‌آمیزه
236. tinting	رنگ‌آمیزی
237. tinting colour syn.tinting colourant, tinter, stainer, shading colour	ماده رنگ‌آمیزی

واژه بیگانه	واژه مصوب [حوزه اشتراک]
238. tinting strength syn.staining power, tint strength	قدرت رنگ آمیزی
239. top coat	روپوشه
240. touch dry	خشک تماسی
241. two-pack paint	پوشش رنگ دوجزئی
242. undercoat	زیرپوشه
243. undercure	ناپختگی، پخت ناقص
244. uniform chromaticity-scale diagram abbr. UCS digram	نمودار فام‌نابی یکنواخت
245. universal tinter	ماده رنگ آمیزی عمومی
246. varnish	ورنی
247. varnish stain	ورنی رنگانه‌ای
248. vat dyes	رزانه‌های خمی
249. vividness	زنده‌بودن، رنگ‌زندگی
250. water stain	رنگانه آب‌پایه
251. wet sanding	سنباده‌زنی تر
252. wire coating	سیم‌پوشانی [بسپار]
253. zinc dust	گرد روی